

7. Interpelácia poslancov Národnej rady Slovenskej republiky J. Viskupiča a ďalších na podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky M. Lajčáka podaná 7. októbra 2013 vo veci viacerých otázok v súvislosti s pôsobnosťou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Jozef Viskupič, Igor Hraško, Erika Jurinová, Miroslav Káčur

poslanci Národnej rady Slovenskej republiky

SEKRETARIAT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum: zaevidovania:		
07-10-2013		
Číslo spisu: PREDS-4/6/2013		
Listy: 11-	Prílohy: 114	
Káčur	ZH	LU

Miroslav Lajčák
podpredseda vlády a
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

V Bratislave dňa 27.9.2013

Vážený pán podpredseda vlády,

v súlade s článkom 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov si Vám dovoľujeme podať interpeláciu vo veci protestov reprezentatívnych krajských organizácií a spolkov voči politike Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

V septembri 2012 sme formou interpelácie oslovili predsedu vlády SR s viacerými otázkami týkajúcimi sa starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí, pretože sme na základe sťažností niektorých krajských organizácií a spolkov nadobudli dojem, že nielen vláda SR, ale aj jej predĺžená ruka, ktorou je Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ďalej len „ÚŠZZ“), nemá jasnú predstavu o systémových a organizačných zmenách, ktoré by bolo potrebné v krajskej agende vykonať.

Vy sám ste sa 12. mája 2012 pre médiá vyjadril, že po vymenovaní Igora Furdíka za predsedu ÚŠZZ očakávate „upokojenie situácie ohľadom zahraničných Slovákov“, ako reakciu na sťažnosti niekoľkých krajských organizácií a spolkov (cca 7-12) na adresu bývalého vedenia ÚŠZZ.

Predseda vlády SR v odpovedi na našu interpeláciu uviedol, že určitý chaos pri vedení ÚŠZZ je spôsobený najmä tým, že Igor Furdík ako nový predseda ÚŠZZ sa ešte nestihol (po 4 mesiacoch) riadne oboznámiť so svojou agendou a že riešenie niektorých otázok si vyžaduje čas.

S prihliadnutím na uvedené je pre nás nepochopiteľné, že ani po 16 mesiacoch od nástupu nového vedenia ÚŠZZ, ktoré v princípe pozostáva z Vašich nominantov, keďže žiadne

otvorené výberové konania sa na rozdiel od minulosti na tieto funkcie neuskutočnili, situácia v agende Slovákov žijúcich v zahraničí nesmeruje k lepšiemu, ale bola terajším vedením ÚSŽZ dovedená do stavu, keď sme svedkami zatiaľ najväčších protestov reprezentatívnych krajských organizácií a spolkov, ako aj osobností krajského sveta, voči súčasnej politike ÚSŽZ, ktoré vyslovujú vážne výhrady týkajúce sa fungovania a činnosti ÚSŽZ, ako aj jeho prístupu vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Konkrétne dňa 15. septembra 2013 zaslalo 25 reprezentatívnych krajských organizácií a spolkov z celého sveta všetkým poslancom Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) zásadné pripomienky k Výročnej správe ÚSŽZ 2013 so žiadosťou, aby NR SR túto správu vrátila vláde SR na prepracovanie, a to z dôvodu, že: *„bola vypracovaná s nízkou mierou starostlivosti a odbornosti“* a *„jej obsah na viacerých miestach nasvedčuje tomu, že ÚSŽZ krajské prostredie dobre nepozná a doterajšia vzájomná komunikácia medzi krajanmi a ÚSŽZ sa nezdá byť efektívna“*.

V zásadných pripomienkach týchto krajských organizácií a spolkov sa okrem iného uvádza, že ÚSŽZ

- a) dlhodobo neplní viaceré uznesenia vlády SR spôsobujúce negatívny dopad na Slovákov žijúcich v zahraničí,
- b) nepozná situáciu v krajských komunitách, ktoré prekračujú rámec Dolnej zeme,
- c) rozdeľuje krajskú komunitu a favorizuje jedny skupiny krajanov voči druhým, pričom o niektorých krajských komunitách sa vyjadruje nediplomaticky až dehonestujúco,
- d) uvádza nepravdivé a neoverené informácie týkajúce sa krajských organizácií a spolkov, osobitne Svetového združenia Slovákov v zahraničí, ktoré v skutočnosti nie je reprezentatívnym krajským združením,
- e) rozdeľuje dotácie v rozpore s krajským zákonom, osobitne v rozpore s princípom nediskriminácie, ako aj vlastnou dotačnou smernicou, pričom osobitne poukazuje na netransparentné a klientelistické poskytnutie dotácie na Slovenský dom v Prahe.

Následne, dňa 19. septembra 2013 bol zo strany takmer celej krajskej komunity v Českej republike (t.j. 18 krajských organizácií a spolkov z 23 aktívne tam pôsobiach) zaslaný NR SR otvorený list, v ktorom tieto subjekty vyjadrujú *„zásadný nesúhlas a vážne výhrady k spôsobu, zámeru a forme“* týkajúce sa poskytnutia dotácie na Slovenský dom v Prahe zo strany ÚSŽZ. Tento doteraz najväčší jednotný odpor reprezentatívnych krajských organizácií a spolkov v Českej republike vrátane členov Rady vlády ČR pre národnostné menšiny bol podľa ich vlastných slov podnietený prístupom a politikou ÚSŽZ vo vzťahu k nim, pričom v tejto kauze vyjadrujú najmä nasledovné výhrady:

- a) dotácia vo výške 150 000 eur (predpoklad na rok 2014 vo výške ďalších 180 000 eur) bola bez akejkoľvek konzultácie s ostatnými krajskými organizáciami a spolkami v Českej republike, ktoré sa o takýto dom snažia už 20 rokov, poskytnutá občianskemu

združení, ktorého „činnosť do vnútra slovenskej komunity je minimálna a vo väčšine prípadov pripomína agentúrnu činnosť zameranú na dovoz atraktívnych osobností zo Slovenska“,

- b) projekt spočíva v rekonštrukcii objektu, ktorá 4-násobne prevyšuje cenu objektu a ani pri podpise dotačnej zmluvy nebolo zrejmé, akú má mať objekt po rekonštrukcii podobu a aké štandardy má spĺňať, čo vyvoláva opodstatnené obavy z možnosti tunelovania štátnych prostriedkov poskytnutých na tento projekt; navyše prijímateľ dotácie nie je vlastníkom objektu a rekonštrukciu vykonáva samotný vlastník rekonštruovaného objektu,
- c) poskytovateľ dotácie je povinný Slovenský dom využívať na účely v prospech krajanskej komunity počas 15 rokov, čo je v rozpore s dotačnou smernicou ÚSZZ (tá vyžaduje najmenej 20-ročnú dobu), pričom nie je zrejmé, ako sa bude riešiť situácia, keď prijímateľ dotácie počas tejto 15-ročnej doby z rôznych dôvodov zanikne,
- d) z podkladovej dokumentácie k projektu nevyplývajú jednoznačné garancie pre ostatné krajanské organizácie a spolky, že ich prípadný presun do Slovenského domu a platenie nájomného, nebude znamenať likvidáciu činnosti týchto subjektov.

Z aktuálnej situácie v agende Slovákov žijúcich v zahraničí sme veľmi nemilo prekvapení a keďže ide o prevažnú väčšinu (43) krajanských organizácií a spolkov aktívne pôsobiacich v prospech slovenskej komunity v zahraničí, nie sú nám tieto záležitosti ľahostajné. V tejto súvislosti sme si preverili, že vyššie uvedené sťažnosti, výhrady a protesty boli skutočne vznesené všetkými viac ako 40 subjektmi a vzniknutú situáciu preto považujeme za vážnu a požadujeme jej okamžité riešenie.

Dovoľujeme si Vám pripomenúť, že pri odvolávaní bývalého vedenia ÚSZZ ste sa pre médiá v máji 2012 vyjadrili takto: „Očakávam konsolidáciu v krajanskej politike, pretože boli tu viaceré javy, ktoré viedli k nejakému rozkolu. Nechcem, aby tu bolo akékoľvek podozrenie o tom, že sa tu favorizujú jedny skupiny krajanov voči druhým, alebo že sa prostriedky štátneho rozpočtu nevykladajú maximálne hospodárne a v záujme Slovenskej republiky.“.

Aktuálna situácia vo Vašej krajanskej agende spôsobená historicky dosiaľ najväčšou vlnou protestov Slovákov žijúcich v zahraničí voči ÚSZZ svedčí nielen o tom, že nastala oveľa horšia situácia ako tá, ktorej ste sa chcel vyhnúť odvolaním bývalého vedenia ÚSZZ, ale aj o tom, že z ÚSZZ sa za terajšieho vedenia stal Úrad proti Slovákom žijúcim v zahraničí. Nazdávame sa, že nastal čas vyvodiť aj osobnú zodpovednosť voči tým, ktorým samotní krajanovia vystavili vysvedčenie o ich (ne)schopnosti.

Na základe vyššie uvedeného sa preto na Vás obraciame formou tejto interpelácie a dovoľujeme si Vás požiadať o vysvetlenie nasledujúcich otázok:

1. Považujete protesty, sťažnosti a výhrady viac ako 40 krajanských organizácií a spolkov vrátane osobností krajanského života za upokojenie situácie ohľadom zahraničných Slovákov, ktoré ste slovenskej verejnosti sľuboval vymenovaním terajšieho vedenia ÚSZZ, a za Vás úspech v krajanskej agende?

2. Aké je Vaše stanovisko k jednotlivým zásadným výhradám 25 krajanských organizácií a spolkov voči Výročnej správe ÚSŽZ 2013 predloženej vládou SR na vedomie NR SR? Mienite túto správu (resp. ÚSŽZ) prepracovať tak, aby neobsahovala nepravdivé, neodborné a necitlivé vyjadrenia, ktoré jej tieto subjekty vytýkajú?
3. Kedy začne ÚSŽZ plniť uznesenia vlády SR, ktoré dlhodobo neplní a sú uvedené aj v zásadných výhradách krajanských organizácií a spolkov?
4. Považujete za správne, že ÚSŽZ favorizuje jedny skupiny krajanov pred druhými, ako to uvádzajú samotní krajanovia, a ak nie, aké kroky mienite vo vzťahu k ÚSŽZ v tomto smere prijať?
5. Považujete za správne, že ÚSŽZ vo svojej výročnej správe uvádza, že Svetové združenie Slovákov žijúcich v zahraničí zastupuje pri 100 členoch 95% krajanského sveta, keď 43 krajanských spolkov a organizácií vo svojich výhradách tvrdí, že ich tento subjekt nezastupuje a už niekoľko rokov nie sú jeho členmi?
6. Prečo nebol projekt Slovenského domu v Prahe konzultovaný s krajanskými organizáciami a spolkami v čase pred poskytnutím dotácie a dotácia bola poskytnutá subjektu, ktorý sa podľa vyjadrenia 18 z 23 krajanských subjektov v Českej republike len minimálne venuje činnosti do vnútra krajanskej komunity? Mienite (resp. ÚSŽZ) v tejto súvislosti prehodnotiť podporu tomuto projektu?
7. Z akého dôvodu ÚSŽZ pri poskytnutí dotácie na Slovenský dom v Prahe porušil viaceré ustanovenia vlastnej dotačnej smernice a tiež nezverejnil na svojej webovej stránke prílohu č. 1 k zmluve o dielo, ktorá by mala špecifikovať, aké parametre má spĺňať podporený objekt po jeho rekonštrukcii?
8. Z akého dôvodu rekonštrukcia objektu, ktorý má slúžiť ako Slovenský dom, podľa podkladovej dokumentácie k dotačnej zmluve 4-násobne presahuje cenu samotného objektu?
9. Aké záruky boli prijaté vo vzťahu ku krajanským organizáciám a spolkom v Českej republike, ktoré nie sú prijímateľmi dotácie na Slovenský dom v Prahe, aby sa nestalo, že budú nútené využívať Slovenský dom v Prahe za podmienok, ktoré budú znamenať likvidáciu ich činnosti?
10. Boli pred poskytnutím dotácie zo strany ÚSŽZ na Slovenský dom v Prahe uzavreté zmluvy o využívaní priestorov medzi prijímateľom dotácie a tými krajanskými organizáciami a spolkami, ktoré nie sú prijímateľmi dotácie na tento projekt, ako to v minulosti ÚSŽZ vyžadoval pri veľkých projektoch rekonštrukcie objektov pre krajanov v iných krajinách?
11. Prečo má prijímateľ dotácie pre Slovenský dom v Prahe povinnosť využívať zrekonštruovaný objekt na účely krajanskej komunity len počas 15 rokov, keď dotačná smernica ÚSŽZ uvádza najmenej 20 ročné obdobie a napr. v prípade Slovenského domu v Mlynských v Maďarsku je táto doba 99 rokov?
12. Akým spôsobom je zabezpečené, aby ak počas doby 15 rokov dôjde k zániku prijímateľa dotácie na projekt Slovenský dom v Prahe, prešiel majetok tohto subjektu vráťane tohto domu na inú

reprezentatívnu krajskú organizáciu v Prahe ako tomu je napr. v prípade Slovenského kultúrneho centra v Našiciach v Chorvátsku?

13. Mienite vyvodíť aj osobnú zodpovednosť voči predsedovi ÚSŽZ Igorovi Furdíkovi za spôsobenie rozkolu v krajskom svete a favorizácii jedných skupín krajanov pred inými, ako aj za iné zlyhania podrobne popísané v listoch a zásadných výhradách viac ako 40 reprezentatívnych krajských organizácií a spolkov z celého sveta?

S úctou

Erika Jurinová

Jozef Viskupič

Igor Hraško

Miroslav Kadúč